

Evžen – lovec žen ?

Po celé Praze 6 bylo známo, že každý pátek v podvečer, minimálně od března roku 2010, tráví své osamělé chvíle v parku Ladronka místní občan Evžen, amatérský boxer, tím, že se v nestřežených chvílích zcela obnažuje před kolemjdoucími ženami, ačkoliv byl v roce 2009 za takový čin pravomocně odsouzen. Jednoho vlahého červencového večera, když se již pro tento den Evžen obnažování zcela nabažil, zahlédl v třešňové aleji místní krasavici Hanku, která před nedávnem oslavila své sedmnácté narozeniny, o čemž se Evžen doslechl. Okamžitě neváhal ji oslovit, zda by s ním nezašla do přilehlé zahradní restaurace na kávu. Hance se však Evžen nelíbil, protože ho bez váhání odmítla s tím, že je šťastně zadaná.

Evžen se však s odmítnutím nedokázal smířit a řekl si, že to Hance pořádně „osolí“, až se bude bát vyjít na ulici. Každý týden pak čekal se svou baseballovou pálkou na příhodném místě v parku Ladronka, očekáváje Hanku na její každodenní procházce. Když se k němu Hanka přiblížila, postavil se jí do cesty a s významným pohledem poklepal na bytelnou baseballovou pátku a boxerské rukavice, které vždy nosil s sebou. Občas pak Hanku sledoval až do místa jejího bydliště, kde své jednání opakoval. Když toto probíhalo několik měsíců, začala se Hanka již oprávněně o své zdraví strachovat.

Jednoho dne si Hanka na svou procházku vzala s sebou i přítelova psa – k boji vycvičeného amerického pitbulteriéra Borise. Když jí znovu do cesty vstoupil Evžen, nahromaděná úzkost z Evženova několikaměsíčního jednání způsobila, že se Hance zatmělo před očima a v návalu vzteku přikázala Borisovi: „Šupák, bránit!“ Boris poslušen příkazu paničky se vrhl na Evžena a mohutnými stisky svých silných čelistí Evženovi způsobil těžká zranění, přičemž Hanka jej při tom hlasitě povzbuzovala. Evženova zranění si vyžádala léčení po dobu 2 měsíců. Podle znaleckého posudku byly Hančiny ovládací a rozpoznávací schopnosti v době jejího jednání zachovány.

Otázky

1. Jak právně posoudíte jednání Evžena ? Odůvodněte.
2. Jak právně posoudíte jednání Hanky ? Odůvodněte.

3. Posuďte právní kvalifikaci jednání Evžena pro případ, že Hance bylo 21 let, ale Evžen se přitom mylně domníval, že je jí 17 let. Odůvodněte.
4. Znalec po vypracování znaleckého posudku v řízení před soudem prvního stupně vyúčtoval znalečné ve výši 10.000,- Kč. Soudu prvního stupně se však tato částka zdála příliš vysoká, neboť podle jeho názoru neměla oporu ve spise, a proto bez dalšího vyplatil znalci odměnu a náhradu ve výši 8.000,- Kč. Bylo takové počínání soudu v souladu se zákonem? Odůvodněte.
5. Soud prvního stupně v odsuzujícím rozsudku uložil Hance mimo jiné i trestní opatření propadnutí věci – psa Borise. Byl takový postup soudu správný? Odůvodněte.
6. V řízení před soudem prvního stupně podal obžalovaný Evžen, který tou dobou byl na pozorování ve zdravotnickém zařízení, prostřednictvím svého obhájce návrh na bezplatnou obhajobu podle § 33 odst. 2, 3 tr. řádu. Soud jeho žádost usnesením zamítl a opis tohoto usnesení doručil v úterý 1.3.2011 přímo Evženovi do zdravotnického zařízení, kde si jej také převzal. Kdy mu uplyne lhůta k podání stížnosti? Odůvodněte.
7. Jelikož Evžen ještě v řízení před soudem prvního stupně uprchl ze země a jeho pobyt byl neznámý, bylo proti němu vedeno řízení proti uprchlému, které skončilo odsuzujícím rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 5. 1. 2011, který nabyl právní moci v pátek 14. 1. 2011, neboť proti němu nebylo podáno odvolání. Evžen se však již v sobotu 15. 1. 2011 sám do České republiky vrátil, týž den se přihlásil orgánům činným v trestním řízení a ještě týž den mu byl rozsudek řádně doručen, včetně poučení. Proti tomuto rozsudku podal Evžen v úterý dne 25. 1. 2011 návrh na jeho zrušení. Který soud a jak o tomto návrhu rozhodne? Odůvodněte.

Poznámka:

1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).
2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).
3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).

Evžen lovec žen ? – řešení

1. Evžen spáchal ve vícečinném souběhu přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. zák. a přečin nebezpečného pronásledování podle § 354 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 písm. a), b) tr. zák., a to formou pokračování podle § 116 tr. zák.

Evžen se po dobu více jak jednoho roku každý pátek v Parku Ladronka obnažoval před kolemjdoucími ženami, ačkoliv byl za takový čin v roce 2009 pravomocně odsouzen, tedy se na místě veřejně přístupném dopustil hrubé neslušnosti, přičemž tento čin spáchal opětovně. Jednání Evžena bylo složeno z mnoha útoků naplňujících skutkovou podstatu stejného trestného činu [výtržnictví podle § 358 odst. 1, 2 písm. a) tr. zák.], bylo vedeno jednotným záměrem (uspokojovat takto své sexuální potřeby), spojeno stejným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou (bylo uskutečňováno opakovaně každý pátek po dobu delší jednoho roku), místní (v parku Ladronka) i v předmětu útoku (kolemjdoucí ženy). Jedná se tedy o pokračování v trestném činu ve smyslu § 116 trestního zákoníku.

Trestný čin výtržnictví podle § 358 odst. 1, 2 písm. a) trestního zákoníku je podle § 14 odst. 2 trestního zákoníku přečinem, neboť jde o úmyslný trestný čin, za který lze uložit trest odnětí svobody až na tři léta.

Evžen po té, co se přestal obnažovat, bez jakékoliv subjektivní souvislosti s předešlým trestným činem výtržnictví, každý týden po dobu několika měsíců čekal v parku na sedmnáctiletou Hanku, té zastoupil cestu a s významným pohledem poklepával na bytelnou baseballovou pálku a boxerské rukavice, které nosil vždy s sebou. Občas ji ještě sledoval do jejího místa bydliště, kde své jednání zopakoval. Evžen tak shora popsáním jednáním ve vícečinném souběhu s přečinem výtržnictví dlouhodobě Hanku pronásledoval tím, že jí jednak vyhrožoval ublížením na zdraví a jednak vyhledával její osobní blízkost (sledoval ji), přičemž je zřejmé, že toto jednání bylo způsobilé (a to i objektivně) v Hance vzbudit odůvodněnou obavu o její zdraví, což se v daném případě i stalo, přičemž čin spáchal vůči dítěti a se zbraní.

Podle § 122 odst. 1 trestního zákoníku lze popsat účinek, kterým Evžen svým jednáním konkludentně hrozil, jako ublížení na zdraví, neboť údery baseballové pálky (případně boxerskými údery vedenými v boxerských rukavicích) dochází obvykle ke stavu poruchy normálních tělesných funkcí, který znesnadňuje, nikoliv jen po krátkou dobu (týden), obvyklý způsob života a vyžaduje lékařské ošetření.

Podle § 118 trestního zákoníku je trestný čin spáchán se zbraní, jestliže pachatel užije zbraně k útoku nebo jestliže ji k tomuto účelu má alespoň při sobě, přičemž se zbraní rozumí cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším. Tak tomu bylo i v daném případě, a jelikož byla Hanka mladší osmnácti let, o čemž Evžen věděl, naplnil i kvalifikovanou skutkovou podstatu uvedeného trestného činu v § 354 odst. 2 písm. a), b) tr. zák.

Podle § 126 trestního zákoníku se dítětem rozumí osoba mladší osmnácti let.

Za shora uvedený úmyslný trestný čin nebezpečného pronásledování stanoví trestní zákoník trest odnětí svobody až na tři léta, proto je ve smyslu § 14 odst. 2 tr. zák. přečinem.

Skutek je souhrn všech vnějších projevů vůle pachatele, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty zaviněním. Z uvedeného vyplývá, že Evžen oba trestné činy spáchal dvěma různými skutky, neboť obě jeho jednání nebyla kryta jednotícím úmyslem (když ukončil výtržnictví, spontánně se rozhodl spáchat i nebezpečné pronásledování).

2. Hanka uvedeným jednáním spáchala provinění ublížení na zdraví z omluvitelné pohnutky podle § 146a odst. 3 tr. zák., § 6 odst. 1 zák. mládeže.

Hanka, které v době spáchání činu bylo 17 let, v návalu vzteku vyvolaném úzkostí z předchozího dlouhodobého nebezpečného pronásledování ze strany Evžena, přikázala svému psovi vycvičenému k boji, aby Evžena pokousal, přičemž psa dále v průběhu jeho útoku, kterým zasazoval Evženovi těžká zranění, povzbuzovala, tedy jinému úmyslně způsobila těžkou újmu na zdraví v silném rozrušení ze strachu v důsledku předchozího zavrženíhodného jednání poškozeného.

Hanka na Evžena poštvala psa, o němž věděla, že je vycvičen k boji, a proto musela být srozuměna, že pes Evženovi může způsobit těžkou újmu na zdraví. Při samotném útoku se pak její případný eventuální úmysl musel změnit v úmysl přímý, když svého psa nejen neodvolala, ale dokonce jej povzbuzovala v dalším zraňování. Hanka proto jednala v úmyslu přímém [§ 15 odst. 1 písm. a) tr. zák.].

Podle § 122 odst. 2 písm. i) tr. zák. se těžkou újmou na zdraví rozumí i delší dobu trvající porucha zdraví, za což je obecně přijímána doba 6 týdnů, která v daném případě byla dokonce delší (2 měsíce) – srov. č. 16/1988 Sb. rozh. tr.

Podle § 6 odst. 1 zák. mládeže se trestný čin spáchaný mladistvým nazývá provinění, přičemž podle § 2 odst. 1 písm. c) je Hanka mladistvá, neboť v době spáchání provinění dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok svého věku.

V daném případě nepůjde o tzv. nepřímé pachatelství podle § 22 odst. 2 tr. zák., neboť Hanka užila ke spáchání trestného činu psa, který není osobou, a navíc je z hlediska ustanovení § 134 odst. 1 tr. zák. považován za věc.

Hanka také nemohla jednat v nutné obraně, neboť jednak útok na její zdraví přímo nehrozil, když Evžen nikdy k samotnému fyzickému násilí nepřikročil, a jednak byla její obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku, když svému bojovému psu mohla dát jiný povel, než aby Evžena začal kousat. Rovněž pak i její obrana přetrvávala poté, co už byl Evžen zpacifikován (Hanka psa v trhání Evžena dále povzbuzovala), a proto nelze říci, že by její obrana byla současná s útokem. V daném případě tak šlo jako o intenzivní, tak i extenzivní exces z nutné obrany.

Konečně pak Hanka nespáchala svůj čin v nepřítčetnosti, neboť tu nebylo splněno ani biologické (duševní porucha) ani psychologické (schopnost ovládací a rozpoznávací) kritérium nepřítčetnosti.

3. V takovém případě by Evžen spáchal pokus přečinu nebezpečného pronásledování podle § 21, § 354 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 písm. a), b) tr. zák.

V daném případě se jedná o tzv. pokus na nezpůsobitelném předmětu útoku, kdy Evžen jednal ve skutkovém omylu, že je Hanka mladší osmnácti let, což však nebyla pravda, a proto dokonání trestného činu naplňujícího kvalifikovanou skutkovou podstatu § 354 odst. 2 písm. a) nemohlo nastat. Podle § 18 odst. 3 trestního zákoníku bude ten, kdo při spáchání činu mylně předpokládá skutkové okolnosti, které by naplňovaly znaky přísnějšího úmyslného trestného činu, potrestán za pokus tohoto přísnějšího trestného činu.

Vzhledem k tomu, že v daném případě pachatel úmyslně útočil na zájem chráněný kvalifikovanou skutkovou podstatou trestného činu nebezpečného pronásledování (nenarušování občanského soužití vyhrožováním ženám mladším osmnácti let a jejich pronásledováním), který by za okolností nezávislých na jeho vůli (Hanka by skutečně nezletilá byla) jinak bez obtíží porušil, bude jeho jednání trestné jako pokus trestného činu podle této kvalifikované skutkové podstaty.

V daném případě půjde o pokus kvalifikované skutkové podstaty přečinu nebezpečného pronásledování podle § 21 odst. 1, § 354 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 písm. a), b) tr. zák. i přesto, že pachatel zčásti jednání dokonal, resp. některé znaky tohoto trestného činu naplnil [jednak pokud jde o znaky prvního odstavce, jednak pokud jde o zbraň v písm. b) druhého odstavce], neboť jednání je pro správné vystižení společenské závažnosti a škodlivosti třeba posuzovat jako celek, v právní kvalifikaci je třeba vyjádřit všechny pachatelem zamýšlené

znaky tohoto trestného činu, z nichž některé naplněny nebyly, protože se pachatel pouze pokusil je naplnit (zde vykonat čin na dítěti).

4. Postup soudu prvního stupně nebyl v souladu se zákonem, neboť měl o výši znalečného rozhodnout usnesením (§ 111 odst. 2 věta druhá tr. řádu).

Podle § 111 odst. 2 věta první trestního řádu určí výši znalečného v řízení před soudem předseda senátu bez zbytečného odkladu, nejpozději však do dvou měsíců od vyúčtování znalečného. Podle věty druhé citovaného ustanovení, pokud ten, kdo znalce přibral, nesouhlasí s výší vyúčtovaného znalečného, rozhodne soud o jeho určení usnesením. V daném případě však soud usnesením nerozhodl a znalečné v částce odlišné od vyúčtování přímo uhradil. Soud tak řízení o přiznání odměny a náhrady hotových výloh znalce zatížil vadou, neboť mu tímto postupem upřel právo bránit se proti snížení jím navrhané částky znalečného stížností, kterou by měl znalec v případě rozhodování usnesením k dispozici (§ 111 odst. 2 in fine tr.řádu).

5. Postup soudu nebyl správný, neboť podle § 70 odst. 2 tr. zák. ve spojení s § 24 odst. 2 zák. mládeže nemohl Hance uložit trestní opatření propadnutí věci – psa Borise.

Pes je z hlediska trestního zákoníku zásadně považován za věc (viz výše u otázky č. 2), a proto je obecně možné uložit trest (trestní opatření) propadnutí věci – psa – za splnění podmínek uvedených v § 70 tr. zák. za užití § 1 odst. 3, § 24 odst. 1 písm. d), § 24 odst. 2 zák. mládeže. Podle § 70 odst. 2 trestního zákoníku může soud uložit trest propadnutí věci, jen jde-li o věc náležející pachateli. Ze zadání ovšem vyplývá, že pes Boris byl majetkem Hančina přítele, a proto nemohl soud tento trest Hance uložit. V úvahu by tak přicházelo pouze ochranné opatření zabránění věci podle § 21 odst. 1 zák. mládeže a § 101 odst. 1 písm. c) tr. zák.

6. Evženovi uplyne lhůta k podání stížnosti až po uplynutí 3 dnů od doručení opisu usnesení soudu prvního stupně jeho obhájci (§ 137 odst. 1, odst. 3 in fine, § 143 odst. 1 věta za středníkem tr. řádu).

Podle § 137 odst. 1 věta první tr. řádu je třeba oznámit usnesení osobě, které se přímo dotýká, jakož i osobě, která k němu dala svým návrhem podnět. Podle § 137 odst. 1 věta druhá tr. řádu se tak děje buď vyhlášením v přítomnosti toho, jemuž je třeba ho oznámit, anebo doručením opisu usnesení, jak je tomu i v daném případě. Podle § 137 odst. 3 je-li

obviněný na pozorování ve zdravotním ústavu, je třeba usnesení, proti němuž je možné podat stížnost, oznámit jak obviněnému, tak i jeho obhájci i tehdy, je-li obviněný osobou, jejíž způsobilost k právním úkonům není omezena.

Z uvedeného tedy vyplývá, že soud pochybil, když usnesení v opise nedoručil také obhájci Evžena. Podle § 143 odst. 1 věta za středníkem tr. řádu jestliže se má usnesení oznamovat jak obhájci, tak i obviněnému, počne běžet lhůta k podání stížnosti až od toho oznámení, které bylo provedeno nejpozději.

Jelikož oznámení obhájci doposud nebylo vůbec provedeno, nemohla lhůta k podání stížnosti začít běžet, a Evženovi tak tato lhůta vyprší, až se usnesení v opise obhájci doručí a uplynou ve smyslu § 143 odst. 1 tr. řádu 3 dny od tohoto doručení.

7. O tomto návrhu rozhodne Obvodní soud pro Prahu 6 tak, že jej podle § 306a odst. 2 věta první tr. řádu zamítne jako opožděný.

Podle § 306a odst. 2 tr. řádu skončilo-li řízení proti uprchlému pravomocným odsuzujícím rozsudkem a poté pominuly důvody, pro které se řízení proti uprchlému vedlo, soud prvního stupně takový rozsudek zruší a hlavní líčení se provede znovu, avšak pouze na návrh odsouzeného podaný do osmi dnů od doručení rozsudku.

Ze zadání vyplývá, že ve věci byl vydán pravomocný odsuzující rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6, který je věcně i místně příslušný konat o činu Evžena popsáném v zadání řízení v prvním stupni (srov. § 16, § 17 a contrario, § 18 odst. 1, § 21 odst. 2 tr. řádu). Ze zadání rovněž plyne, že důvody pro řízení proti uprchlému pominuly Evženovým návratem a přihlášením se 15. 1. 2011. Od té doby, resp. ve smyslu § 60 odst. 1 tr. řádu následující den, počala běžet osmidenní lhůta k podání návrhu podle § 306a odst. 2 tr. řádu, kterou však Evžen nevyužil, když za poslední den lhůty se ve smyslu § 60 odst. 3 tr. řádu pokládá pondělí 24. 1. 2011 jako nejbližší příští pracovní den. Pokud tedy Evžen podal svůj návrh na zrušení rozsudku až v úterý 25. 1. 2011, učinil tak až jeden den poté, co mu uplynula lhůta k jeho podání, a Obvodnímu soudu pro Prahu 6 tak nezbylo než návrh Evžena zamítnout jako opožděný.